

LONDA

2021

Ripoti ya Angola Haki za Dijitali na Ujumuishaji

LONDA

RIPOTI YA ANGOLA HAKI ZA DIJITALI NA UJUMUISHAJI 2021

UCHAPISHAJI WA PARADIGM INITIATIVE

Imechapishwa na Paradigm Initiative

374 Borno Way, Yaba, Lagos, Nigeria

Email: media@paradigmhq.org

www.paradigmhq.org

Iliyochapishwa mnamo Mei 2022

Ripoti iliyotolewa na Dércio Tsandzana

Timu ya Uhariri: 'Gbenga Sesan, Kathleen Ndong'mo, Hlengiwe Dube, Margaret Nyambura

Ndung'u, Mawaki Chango, Nnenna Paul-Ugochukwu and Thobekile Matimbe.

Ukurasa wa jalada uliofanywa na Kenneth Oyeniya

Iliyoundwa na Luce Concepts

Picha na Pexels

This publication may be reproduced for non-commercial use in any form provided due credit is given to the publishers, and the work is presented without any distortion.

Copyright © 2022 Paradigm Initiative

Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

JEDWALI LA YALIYOMO

01

UFUPISHO

02

UTANGULIZI

03

UZINGATIAJI MIFUMO YA KIKANDA
NA KIMATAIFA

04

ATHARI ZA KANUNI ZA UVIKO-19
KWENYE HAKI ZA KIDIJITALI NA
USHIRIKISHWAJI

06

MIUNDOBINU YA KIDIJITALI
NA VIPAUMBELE VYA TEHAMA

07

UHURU WA KUJIELEZA MTANDAONI
MNAME 2021

08

FARAGHA, VITAMBULISHO VYA
DIJITALI NA UFUATILIAJI

UPATIKANAJI WA HABARI

10

MKAKATI WA KITAIFA WA AKILI BANDIA

JINSIA NA TEHAMA

12

HITIMISHO

13

MAPENDEKEZO

LONDA

RIPOTI YA ANGOLA HAKI ZA DIJITALI NA UJUMUISHAJI 2021

UCHAPISHAJI WA PARADIGM INITIATIVE

UFUPISHO

Angola kwa haki ina rekodi ya haki za kidijitali, ikizingatiwa kwamba watumiaji wa Mtandao na mitandao ya kijamii wanaweza kujieleza kwa uhuru wa kiwango fulani. Hata hivyo, kuna matukio ya ukiukaji wa haki za kimsingi katika nafasi ya digital.¹ Katiba² na sheria ya jumla inatoa uhuru wa kujieleza na vyombo vya habari. Hata hivyo, utawala wa serikali wa vyombo vingi vya habari na kujidhibiti kwa wanahabari kunapunguza haki hizi kivitendo.³ Huku uchaguzi mkuu ukitarajiwa mwezi wa Agosti 2022, kuna haja ya ulinzi zaidi wa haki za binadamu, mtandaoni na nje ya mtandao, ili kuwaruhusu Waangola kujieleza kwa uhuru na kuangazia michakato ya kisiasa kwa njia ya uwazi.

Pia ipo haja kwa serikali kuacha kuingilia utendakazi wa vyombo vya habari binafsi kupitia sheria ya kutaifisha. Mamlaka zinapaswa kuwaadhibu wale wanaokiuka haki za kimsingi za vyombo vya habari hasa, na za wananchi kwa ujumla. Hii itahakikisha kwamba Angola ni nchi yenye msingi wa sheria na utulivu na pia inaheshimu uhuru wa kimsingi ambao umetajwa katika Katiba yake. Hatimaye, kuna haja ya serikali kutafakari kwa mapana upatikanaji na matumizi ya majukwaa ya vyombo vya habari vya kidijitali, hasa jinsi wanawake na watu wengine walio wachache wanavyoathiriwa. Hili linaweza kufanywa kupitia upanuzi wa miundombinu ya mawasiliano ya kiteknolojia, pamoja na kutunga na kutekeleza sheria ambayo inalinda raia, iwe katika anga za kidijitali au za kimaumbile.

1. Freedom of Net in Angola 2021 <https://freedomhouse.org/country/angola/freedom-net/2020> (accessed 13 January 2022).

2. Constitution of Angola, 2010 (the Constitution) <https://governo.gov.ao/ao/angola/a-constituicao/> (accessed 9 January 2022).

3. Paradigm Initiative 'Policy Brief – Advancing Internet Rights in Angola' (2021) <https://paradigmhq.org/wp-content/uploads/2021/11/Digital-Rights-In-Angola-English.pdf> (accessed 13 January 2022).

106th
FAHIRISI YA UHURU
WA VYOMBO VYA HABARI
DUNIANI

UTANGULIZI

HAKI ZA DIJITALI NA UJUMUISHAJI YA NCHI YA ANGOLA

Angola iko Kusini mwa Afrika na inakadiriwa kuwa na watu milioni 31.⁴ Nchi hiyo imetawaliwa na Chama cha Popular Movement for the Liberation of Angola (MPLA) tangu uhuru wake mwaka 1975.⁵ Rais wa sasa, João Lourenço, alimrithi mkuu wa zamani wa nchi, José Eduardo dos Santos, mnamo 2017, baada ya kuwa madarakani kwa zaidi ya miaka 30.⁶ Angola inatarajiwa kufanya uchaguzi wake mkuu mnamo Agosti 2022.⁷

Angola imeorodheshwa ya 106 kati ya nchi 180 katika Fahirisi ya Uhuru wa Vyombo vya Habari Duniani ya 2021.⁸ Licha ya orodha hii cha chini, hakuna wanahabari/waandishi wa habari waliouawa nchini Angola mwaka wa 2021. Hata hivyo, ripoti ya Freedom in the World⁹ inaiweka Angola kama nchi 'isiyo huru' (31 points/100). Hii inachangiwa na umiliki wa serikali wa vyombo vingi vya habari nchini. Kama matokeo, vyombo vya habari vinavyomilikiwa na serikali vinaripoti vyema juu ya serikali na mara chache hujumuisha habari muhimu.¹⁰ Kwa hakika, kuna uingiliaji wa kimfumo wa serikali katika uendeshaji wa vyombo vya habari vya umma na binafsi. Kikubwa zaidi, serikali ya Angola ilibinafsisha idadi ya vyombo vya habari mwaka 2021.¹¹

4. Angola's population 2022 <https://countrymeters.info/pt/Angola> (accessed on 29 March 2022).

5. The world factbook Angola <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/angola/> (accessed on 11 January 2022).

6. Angola's ruling MPLA wins parliamentary election, commission says <https://www.bbc.com/news/world-africa-41052544> (accessed on 13 January 2022).

7. Constitutional changes and mistrust mark Angola's election announcement <https://globalvoices.org/2021/09/15/constitutional-changes-and-mistrust-mark-angolas-election-announcement/> (accessed on 13 January 2022).

8. Reporters Without Borders 'Press freedom still fragile despite the old dictator's departure' <https://rsf.org/en/angola> (accessed on 13 January 2022).

9. Freedom in the World 2021-Angola, Op cit.

10. 2020 Country Reports on Human Rights Practices: Angola <https://www.state.gov/reports/2020-country-reports-on-human-rights-practices/angola/> (accessed on 18 February 2022)

11. Government Opens Tender for TV Zimbo Privatization <https://allafrica.com/stories/202107230385.html> accessed on 24 February 2022).

62/100**KATIKA RIPOTI YA UHURU
KWENYE MTANDAO (2021)**

Nchi ina kampuni nne za simu: Movitel, Unitel, Angola Telecom na Africell. Africell ilianza kufanya kazi mnamo Desemba 2021. Angola imeorodheshwa 62/100 katika ripoti ya Uhuru kwenye Mtandao (2021).¹² Huku kukiwa na maandamano makubwa mnamo 2020 na 2021, wanaharakati walitumia mitandao ya kijamii na majukwaa ya ujumbe kurekodi matukio ya ukatili wa polisi.¹³ Kwa mfano, mwanaharakati mashuhuri Luaty Beirão alizuiliwa alipokuwa akionesha mubashara maandamano maarufu dhidi ya mzozo wa kiuchumi na kijamii.¹⁴

UZINGATIAJI MIFUMO YA KIKANDA NA KIMATAIFA

Katiba ya Angola¹⁵ inatoa uhuru wa kujieleza na vyombo vya habari. Sheria ya 2011 ya Huduma za Kampuni ya Mawasiliano na Taarifa ya Kielektroniki inatoa haki za raia za faragha na usalama mtandaoni, miongoni mwa masharti mengine yanayodhibiti matumizi na huduma za mtandao.¹⁶ Hata hivyo, sheria ya Angola pia inajumuisha lugha isiyoeleweka ambayo inaweza kukiuka uhuru wa mtandao. Kwa mfano, hakuna uwazi juu ya kile kinachojumuisha usiri wa serikali katika sheria (kifungu cha 19). Serikali inaweza kutumia sababu ya usiri wa serikali kukiuka haki za kimsingi kama vile kupata habari.¹⁷

Sheria kali za usalama za serikali na kashfa zinakinzana na dhamana ya kikatiba. Kwa mfano, kifungu cha 26 cha Sheria ya Usalama wa Nchi ya 2010 kinaadhibu watu wanaotukana nchi au rais katika *“mikutano ya hadhara au kwa kusambaza maneno, picha, maandishi au sauti”* kwa vifungo vya hadi miaka mitatu.¹⁸

Sheria ya Vyombo vya Habari ya 2006 inawajibisha maandishi, wahariri au wakurugenzi wa chapisho kwa maudhui ya kashfa.¹⁹ Ikiwa mwandishi haishi nchini au maandishi hayajatiwa saina, sheria huweka mazingira ambayo mhariri, mkurugenzi, au wote wawili wanaweza kuwajibika kwa uhalifu kwa maudhui kama hayo.²⁰

Chini ya kifungu cha 82, kinaharamisha uchapishaji wa maandishi au picha ambazo “zinachukiza watu binafsi,” ambazo zinaweza kuadhibiwa chini ya Kanuni ya Adhabu kama kashfa na kashfa.

12. Freedom House ' Freedom on the Net 2021: Angola' <https://freedomhouse.org/country/angola/freedom-net/2021> (accessed on 24 February 2022).

13. Human Rights Watch - World report 2021 Angola <https://www.hrw.org/world-report/2021/country-chapters/angola> (accessed on 13 January 2022).

14. Freedom in the World 2021-Angola <https://freedomhouse.org/country/angola/freedom-net/2021> (accessed on 13 January 2022).

15. Constitution of Angola, 2010 (the Constitution) <https://governo.gov.ao/ao/angola/a-constituicao/> (accessed on 9 January 2022).

16. https://www.inacom.gov.ao/fotos/frontend_1/editor2/lei_23_de_2011-20_de_junho_de_2011.pdf (accessed on 14 January 2022).

17. Committee to Protect Journalists (CPJ) denounces arrest of journalist <https://cpj.org/pt/2021/04/jornalista-angolano-jorge-manuel-presos-detido-por-5-dias-enquanto-informava-sobre-despejos/> (accessed on 29 March 2022).

18. State Security Law <http://freedominfo.org/documents/angolalaw.pdf> (accessed on 29 March 2022).

19. Press Law <https://www.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/pt/ao/ao006pt.pdf> (accessed on 29 March 2022).

20. Penal Code https://governo.gov.ao/fotos/frontend_1/gov_documentos/novo_codigo_penal_905151145fad02b10cd11.pdf (accessed on 29 March 2022).

Kanuni ya Adhabu, iliyoidhinishwa Januari 2019, ina makala kuhusu shughuli za vyombo vya habari. Hizi ni pamoja na faini na kifungo cha hadi miezi sita kwa *“matumizi mabaya ya uhuru wa vyombo vya habari,”* ambayo inaweza kujumuisha uchochezi, uenezaji wa matamshi ya chuki, na utetezi wa itikadi za fashisti au ubaguzi wa rangi. Mnamo tarehe 21 Februari 2020, Angola iliidhinisha Mkataba wa Umoja wa Afrika wa Usalama wa Mtandao na Ulinzi wa Data ya Kibinafsi (Mkataba wa Malabo).²¹ Hata hivyo, utekelezaji wa mfumo wa kisheria juu ya ulinzi wa data bado una matatizo. Tangu kuundwa kwa Mamlaka ya Kulinda Data (ADP) mwaka 2016 imekuwa haifanyi kazi kwa vitendo, hasa kwa sababu mamlaka hiyo inafanya kazi kwa kutegemeana na serikali, kwani Rais wake anateuliwa na Rais wa Jamhuri na bajeti yake inategemea serikali.²²

ATHARI ZA KANUNI ZA UVIKO-19 KWENYE HAKI ZA KIDIJITALI NA USHIRIKISHWAJI

Katika kukabiliana na mwanzo wa janga la UVIKO-19, Angola ilipitisha Amri ya Rais)²³ kupunguza mwendo wa watu na kusalia katika Hali ya Maafa ya Umma, lakini katika mazingira mengine inajulikana kama *‘hali ya maafa ya kitaifa’*. Chini ya kusitishwa katikhuli za kawaida, watu waliruhusiwa kutoka nje ya nyumba zao kununua mahitaji ya kimsingi kama vile dawa, chakula, maji, na gesi ya kupikia. Ratiba ziliwekwa ili kudhibiti nyakati za uendeshaji wa

soko. Katika kipindi hicho, Angola ilijitolea kuheshimu, kukuza na kulinda kikamilifu haki za raia wote, na kupunguza athari mbaya wakati na baada ya janga hili, haswa katika kuzingatia masomo ya kielektroniki na kukuza mipango ya kidijitali ambayo inawezeshwa na Mtandao.²⁴ Walakini, imeripotiwa kuwa viongozi wa Angola walijitahidi kudhibiti unyanyasaji wa vikosi vya usalama vya serikali vilivyohusishwa na mauaji na utumiaji nguvu kupita kiasi dhidi ya watu wasio na silaha ambao wanadaiwa kukiuka kanuni za UVIKO-19.²⁵

Kwa mujibu wa shirika la Human Rights Watch,²⁶ Vikosi vya usalama vya serikali vilihusishwa na vikundi vya haki za binadamu na vyombo vya habari katika ukiukaji mkubwa wa haki za binadamu, pamoja na mauaji, unyanyasaji na kukamatwa kiholela, walipojaribu kutekeleza sheria ya kusitishwa katikhuli za kawaida na viziuzi.²⁷ Pia kuna ripoti kwamba janga la UVIKO-19 lilisababisha kufungwa kwa vyombo vya habari huru, na kusababisha baadhi ya wanahabari kugeukia uchapishaji mtandaoni, ingawa bado kuna changamoto kubwa.²⁸ Mfano, chini ya UVIKO-19 hatua za dharura, vyombo vya habari vya serikali na vya kibinafsi vinalazimika kushirikiana na *“mamlaka zenye uwezo,”* ambazo amri inafafanua kama vyombo vya serikali vinavyohusika na usalama na ulinzi wa raia. Ingawa haiko wazi jinsi kifungu hiki kimetekelezwa, kuna wasiwasi kwamba kinaweza kutumika kudanganya mazingira ya vyombo vya habari vya Angola.²⁹

21. How African states can improve their cybersecurity <https://www.brookings.edu/techstream/how-african-states-can-improve-their-cybersecurity/> (accessed on 24 February 2022).

22. DPA Paradigm Initiative <https://paradigmhq.org/report/data-protection-authorities-in-africa-dpas-report/> (accessed on 29 March 2022).

23. Presidential Decree No. 106/21 (2021) <https://governo.gov.ao/ao/documentos/index.php?tipo=2> (accessed on 24 February 2022).

24. Angolan Government committed to Protect and Promote Child Rights <https://reliefweb.int/report/angola/covid-19-angolan-government-committed-protect-and-promote-child-rights> (accessed on 24 February 2022).

25. Human Rights in Angola (2021) <https://www.cmi.no/publications/7714-human-rights-in-angola> (accessed on 24 February 2022).

26. World Report-Angola (2021) <https://www.hrw.org/world-report/2021/country-chapters/angola> (accessed on 24 February 2022).

27. Angolan police kills 23-year-old for breaking confinement rules, local media reports <https://globalvoices.org/2020/08/06/angolan-police-kills-23-year-old-for-breaking-confinement-rules-local-media-reports/> (accessed on 24 February 2022).

28. Manuel Luamba, “Angola: Jornalistas procuram novas soluções face à crise no setor,” DW (2021) <https://www.dw.com/pt-002/angola-jornalistas-procuram-novas-solu%C3%A7%C3%B5es-face-%C3%A0-crise-no-setor/a-58109633> (accessed on 11 January 2022).

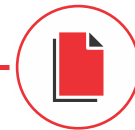
29. Freedom House ‘Freedom on the Net 2020: Angola’ <https://freedomhouse.org/country/angola/freedom-net/2020> (accessed 24 February 2022).

Watetezi wa haki za binadamu walikamatwa kwa kusambaza habari za afya na kusambaza barakoa na vitakasa kwa jamii za asili.³⁰ Kwa taarifa, wakati janga hilo lilipoanza usambazaji wa habari potofu na uvumi ilikuwa moja ya changamoto ambayo ilikabili Angola katika vita dhidi ya coronavirus. Kufuatia hali hiyo, ofisi ya Shirika la Afya Duniani (WHO) nchini Angola na Wizara ya Afya ziliunda Muungano wa UVIKO-19, Julai 2020. Huu ni mpango ambao umeundwa ili kupambana na uenezaji wa taarifa potofu za mtandaoni zinazoweza kudhuru.³¹

Muungano wa UVIKO-19 hufuatilia na kuchambua mazungumzo yanayozunguka janga hili kwenye mitandao ya kijamii na kitamaduni na kukuza maudhui ili kukabiliana na uvumi kama huo. Tovuti yake ina data rasmi, masasisho ya mara kwa mara, na ujumbe muhimu kuhusu janga hili. Taarifa hizi za ukweli na zilizothibitishwa pia husambazwa kupitia mitandao ya kijamii. Hii inafanywa na Wizara ya Afya, ambayo inaweza pia kuonyesha udhibiti wa mzunguko wa habari na mamlaka.

Lizandro Chissupa, Mkurugenzi wa jukwaa la Muungano wa UVIKO-19 alisema kuwa mpango huo unaweza kusaidia kuzuia kuenea kwa uvumi, hata kama hakuna mfano halisi wa athari za jukwaa hilo.³² Kulingana na Chissupa, mfumo wa Muungano wa UVIKO-19 ulipokea jumbe zipatazo 100 kila siku, mwaka 2021, kutoka kwa watu wanaotaka ufafanuzi juu ya uvumi, upatikanaji wa upimaji, ukweli kuhusu ugonjwa huo, maambukizi yake, na hatua za kinga. Hata hivyo, hatukuweza kupata maelezo zaidi kuhusu jinsi mfumo huu unavyolinda data ya kibinafsi. Zaidi ya mwelekeo huu wa haki za kidijitali, inajulikana kuwa UVIKO-19 imehimiza ugunduzi wa mbinu mpya za kufundisha na kupanua uwezekano wa kupata maarifa kupitia teknolojia. Hata hivyo, visa vya kutengwa kwa kidijitali bado vinaendelea kwani sio Waangola wote wanaweza kufikia mtandao na mara nyingi maeneo ya mashambani hayana mtandao. Taarifa³³

**Taarifa iliyochapishwa mwaka 2021
kuhusu upatikanaji wa elimu wakati
wa UVIKO-19 katika nchi za Lusofoni
ilionyesha kuwa nchi kama Angola
hazikuwa na rasilimali za kutosha za
kifedha ili kukabiliana na wakati
muhimu na kuhimiza aina mpya za
elimu, pamoja na kuwekeza katika
miundombinu na TEHAMA.**

30. Report Angola-2020 <https://www.amnesty.org/en/location/africa/southern-africa/angola/report-angola/> (accessed on 18 February 2022).

31. Angola's struggle against rumours and myths about COVID-19 <https://www.afro.who.int/fr/node/13795> (accessed on 8 January 2022).

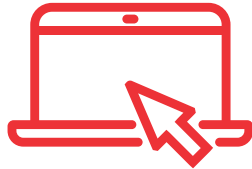
32. Combating rumours and scams related to COVID-19 in Angola <https://www.afro.who.int/fr/news/lutter-contre-les-rumeurs-et-les-arnaques-lies-la-covid-19-en-angola> (accessed 24 February 2022).

33. Raport (2021): The Pandemic of COVID-19 and the Right to Education in Portuguese Speaking Countries <https://inee.org/pt/resources/pandemia-de-covid-19-e-o-direito-educacao-em-paises-de-lingua-portuguesa-desafios-e> (accessed 31 March 2022).

MIUNDOMBINU YA KIDIJITALI NA VIPAUMBELE VYA TEHAMA

Ufikiaji wa TEHAMA unasalia kuwa ghali kwa wananchi wengi wa Angola, kwa kiasi kutokana na kukosekana kwa ushindani katika sekta ya TEHAMA, hata kama serikali na baadhi ya makampuni ya kibinafsi yamefanya jitihada za kuanzisha maeneo yenye mitandao-hewa (hotspots). Kwa ujumla, upatikanaji wa mtandao unasalia kuwa ghali sana, hasa kwa wale walio

31%

**KIWANGO CHA KUPENYA KWA MTANDAO
KULINGANA NA RIPOTI YA
DIGITAL 2021**

katika maeneo ya vijijini. Kwa kweli, ufikiaji wa mtandao nchini Angola uko chini sana lakini unakua kwa kasi. Zaidi ya nusu ya watu hawana ufikiaji wa mtandao. Kulingana na ripoti ya Digital 2021, kiwango cha kupenya kwa mtandao kilikuwa asilimia 31.³⁴ Ufikiaji na kupenya kwa teknolojia ya kizazi cha tatu (3G) na kizazi cha nne (4G) kwa mitandao ya simu ilifikia asilimia 85 na asilimia 13.8 ya watu, mtawalia.³⁵

Angola ina makampuni manne ya simu: Movitel, Unitel, Angola Telecom na Africell. Angola Telecom inamilikiwa na serikali. Africell ilianza shughuli zake mnamo Desemba 2021. Mdhibiti wa Mawasiliano (INACOM) pia alitangaza kuwa waendeshaji watatu kati ya wanne walio na leseni za kimataifa nchini Angola walipokea hatimiliki zao kwa matumizi ya masafa ya 3.3-3.7 GigaHertz (GHz).³⁶ Hii itawawezesha kutumia teknolojia ya 5G ili kuboresha mawasiliano nchini.³⁷

Mnamo Mei 2021, kama sehemu ya Mpango wa Ubinafishaji (PROPRIV) 2019-2022, serikali ilizindua zabuni ya kuuza asilimia 51 ya hisa zake katika mtoa huduma wa mtandao wa Net One, lakini hakuna taarifa zinazopatikana hadharani kuhusu mpango huo na athari zake. ilikuwa kwa muunganisho wa kitaifa.³⁸ Aidha, inajulikana kuwa baadhi ya makampuni ya simu tayari yamekuwa yakijiandaa kwa mabadiliko ya kidijitali. Kwa mfano, Tarehe 8 Aprili, Unitel S.A. (Angola) na Ericsson walitia saini mkataba wa miaka mitatu wa usambazaji wa suluhu za Ericsson Radio System pamoja na suluhu za msingi na huduma zinazohusiana.³⁹ Ericsson itatoa mageuzi kwa Mtandao uliopo wa 2G/3G/4G wa Ufikiaji wa Redio wa Unitel (RAN) na miundombinu ya msingi ya kutekeleza huduma za 5G.⁴⁰

34. Digital in Angola (2021) <https://datareportal.com/reports/digital-2021-angola> (accessed 13 January 2022).

35. Freedom in the World 2021: Angola <https://freedomhouse.org/country/angola/freedom-net/2021> (accessed on 13 January 2022).

36. Angola licences first three companies to deploy 5G technology <https://www.inacom.gov.ao/ao/noticias/angola-licencia-primeiras-tres-empresas-para-implantacao-da-tecnologia-5g/> (accessed 13 January 2022).

37. Mobile operators authorised to use 5G technology <https://www.angop.ao/en/noticias/tecnologia/operadoras-de-telefonias-movel-autorizadas-a-usar-tecnologia-5g/> (accessed on 11 January 2022).

38. Beginning of the sale of Net One's capital <https://www.jornaldeangola.ao/ao/noticias/iniciada-alienacao-do-capital-da-net-one/> (accessed on 13 January 2022).

39. Unitel confie à Ericsson l'expansion et la modernisation de son réseau <https://www.agencecofin.com/operateur/0904-87023-angola-unitel-confie-a-ericsson-l-expansion-et-la-modernisation-de-son-reseau> (accessed on 11 January 2022).

40. Ericsson and Unitel sign frame agreement for network expansion & evolution to benefit Angola <https://www.ericsson.com/en/press-releases/1/2021/ericsson-and-unitel-sign-frame-agreement-for-network-expansion--evolution-to-benefit-angola> (accessed on 11 January 2022).

Mnamo Septemba 2021, Angola Cables, mtoa huduma wa kimataifa wa suluhu za muunganisho wa kimataifa, ilizindua Mpango wa Ubia wa Mauzo unaowapa watoa huduma na wachuuzi fursa ya kuuza bidhaa na huduma mbalimbali kama vile IP Transit, Remote Peering, Cloud Solutions, IP Gamer na nyinginezo katika soko la kimataifa la TEHAMA linalopanuka kwa kasi.⁴¹

UHURU WA KUJIELEZA MTANDAONI MNAMO 2021

Ingawa Katiba inahakikisha uhuru wa kukusanyika, kile kilicho kwenye karatasi mara nyingi hakiigwi kivitendo.^{42,43} Licha ya historia ya uhibititi katika vyombo vya habari vya magazeti na utangazaji, hakuna matukio yanayojulikana ya serikali kuzuia au kuchuja maudhui ya mtandaoni nchini Angola, na hakuna vikwazo kwa aina ya habari inayoweza kubadilishwa kupitia teknolojia ya vyombo vya habari vya digitali.⁴⁴ Seti ya sheria mpya za vyombo vya habari ambazo zilianza kutumika mwaka wa 2017 zimeshutumiwa kuwa vikwazo. Kwa hakika, vifungu kadhaa vya Sheria ya Vyombo vya Habari vinakiuka wajibu wa kimataifa wa Angola wa kuheshimu uhuru wa vyombo vya habari. Hizi ni pamoja na:

- Ibara ya 29 inayoipa Wizara ya Mawasiliano ya Jamii mamlaka ya kusimamia jinsi mashirika ya vyombo vya habari yanatekeleza miongozo ya uhariri na kuwaadhibu wanaokiuka kwa kusimamisha shughuli au faini;
- Kifungu cha 35 kinaweka ada nyingi za kuanzisha kikundi cha vyombo vya habari cha kwanza milioni 35 kwa wakala wa habari (dola za Marekani 211,000) na kwanza milioni 75 (\$452,000) kwa kituo cha redio;
- na Kifungu cha 82 kinaharamisha uchapishaji wa maandishi au picha ambayo *“inachukiza watu binafsi.”*

lakini hakuna tovuti ambazo zimedhibitiwa chini ya masharti yao hadi sasa.⁴⁵ Hakujiwa na matukio makubwa ya serikali kuzuia au kuchuja maudhui ya mtandaoni, na hakuna vikwazo kwa aina ya habari ambayo inaweza kubadilishana kupitia teknolojia ya vyombo vya habari vya digital. Walakini, mnamo Februari 2021, Mariano Brás, mhariri wa jarida huru, alihojiwa⁴⁶ na polisi na kutishiwa kushtakiwa kwa kuandika makala mtandaoni inayokosoa utendakazi wa Rais.

41. Angola Cables Launches Sales Partnership Programme <https://www.busiweek.com/angola-cables-launches-sales-partnership-programme/> (accessed on 24 February 2022).

42. Freedom House 'Freedom in the World 2021: Angola' <https://freedomhouse.org/country/angola/freedom-net/2021> (accessed on 13 January 2022).

43. Security Forces Kill Protesters in Lunda Norte Province <https://www.hrw.org/news/2021/02/04/angola-security-forces-kill-protesters-lunda-norte-province> (accessed on 13 January 2022).

44. Freedom House 'Freedom on the Net 2021: Angola' <https://freedomhouse.org/country/angola/freedom-net/2021> (accessed on 24 February 2022).

45. Constitutional Challenge to Angola's New Media Laws <https://www.makaangola.org/2017/03/constitutional-challenge-to-angolas-new-media-laws/> (accessed on 24 February 2022).

46. Freedom House 'Freedom in the World 2021: Angola' <https://freedomhouse.org/country/angola/freedom-net/2021> (accessed on 13 January 2022).

FARAGHA, VITAMBULISHO VYA DIJITALI NA UFUATILIAJI

Angola ina Sheria ya Kulinda Data ya Kibinafsi ambayo inatoa masharti mengi ya kiutaratibu kwa kanuni za ulinzi wa data na utekelezaji wa haki, kama vile faragha ya data ya kibinafsi na ufikiaji wa habari.⁴⁷ Amri ya Rais 214/2016 inaunda ofisi ya Mamlaka ya Ulinzi wa Data (DPA)⁴⁸ ili kuhakikisha utiifu wa sheria ya ulinzi wa data. Jukumu la DPA ni kufuatilia utiifu wa sheria ya ulinzi wa data, kutoa mapendekezo, maagizo, maoni na miongozo kuhusu mbinu bora za ulinzi wa data, kusajili na kuchapisha faili za data ya kibinafsi, kutekeleza hatua zinazohitajika za kiufundi na usalama, kuandaa ripoti za kila mwaka, kuhakikisha utiifu na ukiukaji wa vikwazo. ya sheria ya ulinzi wa data.

DPA inaendeshwa na bodi ya usimamizi ya wajumbe saba inayoongozwa na mwenyekiti. Katika uteuzi unaoonekana kama mgawanyo wa madaraka, Rais anapendekeza wajumbe watatu wa bodi, Bunge lipendekeze watatu huku mahakama ikipendekeza wa mwisho kati ya wajumbe saba. Bodi imeteuliwa kwa kipindi cha miaka mitano ambacho kinaweza kurejeshwa kwa kipindi kimoja au viwili, hata hivyo, bodi inaweza kuvunjwa kwa matakwa ya Rais ikiwa bodi itashindwa kutimiza mishi ya APD.⁴⁹ Mnamo Juni 2021, Wakala wa Ulinzi wa Data (DPA) uliteuliwa kuwa Mtandao wa Afrika wa Mamlaka za Ulinzi wa Data ya Kibinafsi (RAPDP).⁵⁰

DPA inaandaa bajeti yake yenyewe na inahitajika kuwasilisha ripoti ya kila mwaka kwa Wizara ya Uchumi ifikapo tarehe 31 Desemba ya kila mwaka.

Pia inawajibika kwa Baraza la Ukaguzi ambalo lina uwezo wa kusimamia shughuli za fedha za vyombo vya dola na kutoa maoni kuhusu fedha za umma kwa Bunge. Licha ya mazingira haya ya kisheria yaliyopangwa vyema kwa ajili ya ulinzi wa data, hakuna ripoti zinazoweza kuthibitishwa kuhusu hitimisho la uchunguzi unaosababisha vikwazo au kuondolewa kwa faragha kuhusu faragha na ufikiaji wa data ya kibinafsi.⁵¹ Kwa sasa, hakuna taarifa inayopatikana kwa umma kuhusu maendeleo ya DPA tangu kuanzishwa kwake. Kwa usawa, hakuna ripoti za vikwazo kwenye usimbaji fiche.

UPATIKANAJI WA HABARI

Mnamo tarehe 21 Aprili 2021, serikali ilisimamisha vituo vya Rekodi TV Afrika, ZAP Viva na Vida TV. Kusimamishwa huko kulichangiwa na *"kutofautiana kisheria"*.⁵² Waziri wa Mawasiliano, Teknolojia ya Habari na Vyombo vya Habari - Waziri wa Vyombo vya Habari alidokeza kuwa mameneja watendaji hao walikuwa wanafanya kazi kinyume cha sheria, bila kibali kwa sababu ni wageni wasio na vibali halali vya kufanya kazi.

***Pia, rejista za muda za magazeti, majarida,
tovuti za habari na vituo vya redio zilisitishwa
kwa muda bila shughuli yoyote yenye tija katika
kipindi cha miaka miwili iliyopita, lakini orodha
ya vyombo hivyo haikuwekwa wazi kamwe.***⁵³

47. Personal Data Protection Law https://www.apd.ao/fotos/frontend_1/editor2/110617_lei_22-11_de_17_junho-proteccao_dados_pessoais.pdf (accessed on 29 March 2022).

48. Data protection Law: Law 22/11 (2017) <https://apd.ao/ao/legislacao/> (accessed on 24 February 2022).

49. Data Protection Agency <https://apd.ao/ao/legislacao/> (accessed on 13 January 2022).

50. DPA Angola was nominated as a member of the African Network of Personal Data Protection Authorities <https://apd.ao/ao/noticias/agencia-de-proteccao-de-dados-apd-eleita-membro-da-rede-africana-de-autoridades-de-proteccao-de-dados-pessoais-rapdp/> (accessed on 13 January 2022).

51. Paradigm Initiative (2021), Data Protection Authorities in Africa (DPAS) Report <https://paradigmhq.org/report/data-protection-authorities-in-africa-dpas-report/> (accessed on 11 January 2022).

52. Angolan authorities suspend TVs <https://www.voaportugues.com/a/autoridades-angolanas-suspendem-emiss%C3%B5es-da-rede-record-zap-viva-e-viva-tv-por-irregularidades/5859684.html> (accessed on 24 February 2022).

53. Angola suspends 3 TV channels for alleged improper registration <https://cpj.org/2021/05/angola-suspends-3-tv-channels-for-alleged-improper-registration/> (accessed on 13 January 2022).

Tarehe 30 Aprili 2021, Record TV Africa ilimteua mwanahabari wa Angola Simeão Mundula kuchukua nafasi ya Fernando Teixeira, raia wa Brazili, kama mkurugenzi.⁵⁴ Kabla ya kubadilishwa, Teixeira aliiambia CPJ kupitia programu ya ujumbe kwamba hakuna maandishi wa habari wa kigeni walioajiriwa na shirika hilo la utangazaji, akiongeza kuwa amri ya kusimamishwa kazi ilikuwa uamuzi wa kisiasa. Wakati huo, maelezo pekee ambayo wizara ilitoa kuhusu kusimamishwa kazi ni kwamba yalilenga kurekebisha utaratibu wa kutoa usajili wa uhakika kwa ajili ya kufanya shughuli ya utangazaji kwa makampuni ya vyombo vya habari.⁵⁵ Baada ya hapo Serikali ilizikamata kampuni hizo binafsi, lakini maandishi wa habari na vyama vya upinzani vilisema kukamatwa kwa vyombo vya habari kunatia wasiwasi na kutapunguza uandishi wa habari huru kuelekea uchaguzi mkuu wa mwaka 2022. Serikali ilisema kuwa kampuni zilizokamatwa ziko katika hali mbaya kiuchumi na inahitajika kufanyiwa marekebisha kabla ya kutoa makampuni kwa ajili ya kuuza kwa wawekezaji chini ya mpango wa serikali wa ubinafsishaji.⁵⁶

Mashirika kama vile Muungano wa Waandishi wa Habari wa Angola na Taasisi ya Vyombo vya Habari Kusini mwa Afrika (MISA-Angola) yalikosoa kusimamishwa kazi na kusema kuwa ilihatarisha wingi wa habari, ambayo sasa inatangazwa tu kupitia idhaa za umma, zinazodhibitiwa na Serikali. Pia walitilia shaka sheria zilizotumika kusimamisha kazi, kwani sio marufuku kwa mgeni kumiliki au kusimamia chombo cha habari nchini Angola.⁵⁷ Novemba 2021, Waziri wa Mawasiliano, Teknolojia

ya Habari na Vyombo vya Habari, Manuel Homem, alisisitiza dhamira ya nchi ya kukuza upatikanaji wa habari katika vyombo vya habari vya digitali na kukabiliana na mabadiliko ya teknolojia, lakini haonekani kuwa hivyo kwa kuzingatia yaliyotajwa kama mifano.⁵⁸

Hii inawakilisha ukiukaji mkubwa wa umuhimu wa haki za uhuru wa kujieleza na ufikiaji wa habari kama ilivyoainishwa chini ya Azimio la Kanuni za ACHPR 2019 kuhusu Uhuru wa Kujieleza na Upatikanaji wa Taarifa Barani Afrika. Kanuni ya 10 inasema kwamba haki ya kutafuta, kupokea na kutoa habari na mawazo, ama kwa mdomo, kwa maandishi au kwa kuchapishwa, kwa njia ya sanaa au kwa njia nyingine yoyote ya mawasiliano au chombo, ikiwa ni pamoja na kuvuka mipaka, ni binadamu wa kimsingi na asiyeweza kutenganishwa haki na sehemu ya lazima ya demokrasia.⁵⁹

KUKATIZWA KWAMTANDAO

Hakuna vikwazo vya muunganisho wa intaneti au mitandao ya simu za mkononi vilivyoripotiwa katika kipindi kinachokaguliwa. Hata hivyo, uhibitio usio wa moja kwa moja wa serikali wa miundombinu ya mawasiliano ya simu kupitia Angola Telecom inayomilikiwa na serikali unaweza kuwezesha serikali kudhibiti kwa kiasi fulani uunganisho wa intaneti ikihitajika.⁶⁰

54. Record TV Africa announces replacement of Brazilian director https://www.rtp.pt/noticias/mundo/record-tv-africa-anuncia-substituicao-de-diretor-brasileiro-e-diz-que-so-tem-quadros-angolanos_n1316460 (accessed on 24 February 2022).

55. ZAP Viva Channel closes its doors and lays off hundreds of employees <https://www.dw.com/pt-002/angola-canal-zap-viva-fecha-portas-e-despede-centenas-de-funcion%C3%A1rios/a-60399081> (accessed on 13 January 2022).

56. Government says "tasks" are still ongoing for legal regularisation of Zap Viva <https://www.verangola.net/va/en/022022/Telecommunications/29541/Government-says-are-still-ongoing-for-legal-regularization-of-Zap-Viva.htm> (accessed on 18 February 2022).

57. Extreme measure in closure of broadcasters in Angola <https://www.dw.com/pt-002/entidades-veem-medida-extrema-em-encerramento-de-emissoras-em-angola/a-57269578> (accessed on 13 January 2022).

58. <https://www.angop.ao/noticias/tecnologia/angola-promove-acesso-a-informacao-nos-meios-digitais/> (accessed 13 January 2022). This was stated at the Southern Africa ICT Ministers Forum.

59. Declaration of Principles on Freedom of Expression and Access to Information in Africa, 2019 (ACHPR 2019 Declaration) <https://www.achpr.org/legalinstruments/detail?id=69> (accessed on 2 March 2022).

60. Angola Wants To Privatize State-Owned Telecoms Firm <https://moguldom.com/236927/angola-wants-to-privatize-state-owned-telecoms-firm/> (accessed on 21 February 2022).

MKAKATI WA KITAIFA WA AKILI BANDIA

Angola bado haina mfumo wa kisheria na kiseria kuhusu Akili Bandia (AI), lakini wakati wa Jukwaa la Mabadiliko ya Kidijitali nchini Angola baada ya UVIKO-19, lililofanyika Oktoba 2021, kwa ushirikiano na Wizara ya Mawasiliano, Teknolojia ya Habari na Vyombo vya Habari (MINTICS) na Huawei, Waziri wa Angola alisema kuwa Akili Bandia ni mojawapo ya nguzo kuu za mageuzi ya kidijitali ya Angola.⁶¹

Mnamo Februari 2022, tovuti ya TEHAMA iliarifu⁶² kwamba Angola inakusudia kuunda jukwaa la akili bandia ili kuharakisha mabadiliko ya kidijitali. Taarifa hiyo ilitolewa na Waziri wa Mawasiliano, Teknolojia ya Habari na Vyombo vya Habari, Manuel Homem, wakati wa ziara yake katika Umoja wa Falme za Kiarabu (UAE) kutekeleza Mpango wa Mabadiliko ya Kidijitali (Digital Angola 2024).⁶³ Miongoni mwa malengo mengine, mpango huo unakusudia kubadilisha Taasisi ya Kitaifa ya Ukuzaji wa Jumuiya ya Habari (INFOSI)⁶⁴ kuwa Kituo cha Kitaifa cha kisasa cha Wingu, uanzishwaji wa besi za kuunda na kuongeza Mpango wa Ubadilishaji Dijitali kwa Usafiri wa Kidijitali na Mifumo ya Haki na Usalama wa Umma.

JINSIA NA TEHAMA

Nchini Angola, sheria tofauti zimewekwa kuwalinda wanawake. Aidha, hatua za kiseria chini ya Mpango wa Maendeleo wa Taifa zinalenga kukuza utambuzi kamili wa haki za binadamu na uhuru wa kimsingi kwa wanaume na wanawake, kukuza masuala yote ya fursa sawa katika sera za ajira. Hii ni pamoja na kupunguza utengano wa kikazi na kusaidia kupatanisha kazi na maisha ya

familia, na pia kukabiliana na uwakilishi mdogo unaoendelea wa wanawake katika nyanja zote za kufanya maamuzi. Pia inalenga kukuza upatikanaji sawa na kufurahia kikamilifu haki za kijamii kama vile upatikanaji wa nafasi sawa za kazi kwa wanaume na wanawake, ili kuondoa tofauti za kijinsia katika elimu ya msingi na sekondari na katika ngazi nyingine za elimu ifikapo 2025. Hata

61. Forum: Digital Transformation in Angola Post COVID-19 <https://minttics.gov.ao/ao/noticias/forum-transformacao-digital-em-angola-pos-covid-19/> (accessed on 21 February 2022).

62. Portal IT: Angola plans to create artificial intelligence platform <https://www.portaldeti.com/pt/noticias/item/1477-angola-quer-criar-uma-plataforma-de-inteligencia-artificial-para-acelerar-a-transformacao-digital> (accessed on 1 April 2022).

63. Correio Kianda: Manuel Homem visits Expo 2020 Dubai <https://correiokianda.info/manuel-homem-visita-expo-2020-dubai/> (accessed on 1 April 2022).

64. INFOSI - National Institute for the Promotion of the Information Society <https://www.infosi.gov.ao/> (accessed on 1 April 2022).

hivyo, sera haina mbinu mahususi kuhusu wanawake-TEHAMA na unyanyasaji wa kijinsia mtandaoni (UWAKIM/OGBV).

Serikali ya Angola imepitisha sera za kusaidia masuala ya kijinsia, ikiwa ni pamoja na kuwaendeleza wanawake, kusaidia wahanga wa unyanyasaji, kutoa utambuzi unaostahili kwa familia, kuendeleza jumuiya na kukuza wanawake wa vijijini. Rais pia aliagiza kupitiwa upya kwa asilimia ya uwakilishi wa wanawake katika ngazi zote ili kuongeza hadi angalau 40%. Kampeni za kitaifa za kuzuia ukatili na mila na desturi zinazokiuha haki za wanawake na wasichana pia zimezinduliwa.⁶⁵ Hata hivyo, hakuna mwelekeo maalum wa unyanyasaji mtandaoni dhidi ya wanawake na wasichana. Sheria hazijawianishwa vya kutosha kushughulikia matumizi ya teknolojia.

Alama ya fahirisi ya pengo la kijinsia nchini Angola ilisalia kuwa 0.66 mwaka wa 2021. Wanawake walikuwa na uwezekano mdogo wa kupata fursa sawa na wanaume kwa asilimia 34.⁶⁶ Tofauti za kijinsia zilidhihirika zaidi katika kategoria za ushiriki wa kiuchumi na fursa, na uwezeshaji wa kisiasa. Mnamo Aprili 2021 Katibu wa Jimbo la Mawasiliano na Teknolojia ya Habari, Mário Augusto de Oliveira, alionyesha kuunga mkono mipango ya kiteknolojia ambayo inatengenezwa na wanawake.⁶⁷ Oliveira alisisitiza kuwa TEHAMA ina jukumu muhimu

katika maendeleo ya kiuchumi na ushiriki wa wanawake. Kwa hivyo, ni muhimu kupunguza pengo la kijinsia katika sekta hii na kuhimiza wanawake vijana kuchagua taaluma katika sekta ya TEHAMA.

Kuhusu UWAKIM/OGBV, hakuna takwimu za kutosha zilizogawanywa zinazozingatia unyanyasaji wa kijinsia unaofanywa kupitia TEHAMA dhidi ya wanawake na makundi mengine yaliyotengwa nchini Angola. Kesi za unyanyasaji wa mtandaoni dhidi ya wanawake kwa kawaida hujitokeza kwa njia ya kashfa na uchapishaji wa taarifa za kibinafsi kwenye mifumo ya kidijitali.⁶⁸ Aina hizi za unyanyasaji zilishutumiwa na Association Ondjango, shirika lisilo la kiserikali linalotetea haki za wanawake, ambalo kwa kutumia Facebook kama chombo chao kikuu cha uhamasishaji, lilijaribu kuongeza ufahamu kuhusu uhalifu dhidi ya wanawake mtandaoni, lakini pia kwa ujumla nchini Angola.⁶⁹

Suala la wanawake na TEHAMA si suala pekee linalohusiana na ushirikishwaji wa makundi ya kijamii na yaliyo hatarini nchini Angola. Kwa mfano, Angola haina mfumo wa kitaifa au sera inayohusu ulinzi wa watoto dhidi ya madhara katika mazingira ya kidijitali. Nchi pia haina sheria ya kukuza ushirikishwaji wa kidijitali kwa watoto na watu wenye ulemavu (PWDs).

65. UN Women ' Angola commits to the empowerment of women and gender equality, the dignity of families and the advancement of women' <https://www.unwomen.org/en/get-involved/step-it-up/commitments/angola> (accessed on 21 February 2022).

66. Ana Dias Lourenço joins the fight against gender violence <https://www.portaldeangola.com/2020/12/18/ana-dias-lourenco-junta-se-a-luta-contr-a-violencia-de-genero-2/> (accessed on 21 February 2022).

67. Statista 'Angola: gender gap index in Angola from 2016 to 2021' <https://www.statista.com/statistics/1220535/gender-gap-index-in-angola/> (accessed 24 February 2022).

68. M Oliveira 'MINTTICS supports technology initiative developed by women' <https://www.angop.ao/noticias/tecnologia/minttics-apoia-iniciativa-tecnologica-desenvolvuda-por-mulheres/> (accessed 10 January 2022).

69. DW ' Angolan Women Launch " Stop killing us" campaign on social media' <https://www.dw.com/pt-002/mulheres-angolanas-lan%C3%A7am-campanha-parem-de-nos-matar-nas-redes-sociais/a-50755066> (accessed 24 February 2022).

HITIMISHO

Ripoti hii inaonyesha hali ya sasa ya haki za kidijitali nchini Angola. Hasa, inachambua utumiaji wa haki za kimsingi kama vile kupata habari na uhuru, pamoja na jinsi serikali imeshughulikia ulinzi wao mnamo 2021. Ingawa serikali ya sasa ina rekodi bora zaidi ya haki za binadamu kuliko kukata tamaa hapo awali chini ya Rais José Eduardo dos Santos' sheria, matukio ya hivi majuzi yalifichua ongezeko la matukio ya ukiukwaji wa haki za binadamu. Uhuru wa vyombo vya habari bado unakabiliwa na kuingiliwa na serikali.

Ripoti hiyo pia inaonyesha kuwa janga la UVIKO-19 lilisababisha kufungwa kwa vyombo vya habari huru, na kusababisha baadhi ya wanahabari kugeukia uchapishaji mtandaoni, ingawa bado kuna changamoto.⁷⁰ Kwa upande mmoja, habari za uwongo, ambazo mara nyingi hazina vyanzo au kudaiwa kimakosa kwa vyombo vya habari vinavyotegemewa, zinazidi kuenea, hasa kwenye mitandao ya kijamii na majukwaa mengine ya ujumbe. Pia kuna tabia ya serikali kuvidhibiti vyombo vya habari hasa kwa kufuatilia shughuli za televisheni na redio binafsi. Mwenendo huu unahatarisha kufurahia haki na uhuru wa kimsingi ikiwa ni pamoja na haki ya kupata habari na uhuru wa kujieleza. Mbali na hayo, kama ilivyobainishwa katika ripoti hii, Angola haina mfumo wa kitaifa au sera kuhusu ulinzi wa watoto dhidi ya madhara katika mazingira ya kidijitali.

Nchi pia haina sheria ya kuwalinda wanawake kwenye mandhari ya mtandaoni na ushirikishwaji wa kidijitali katika muktadha wa Watu Wenye Ulemavu (PWDs). Ili kubadili ukweli huu, kuna haja ya serikali kuendeleza mjadala mpana wa kupitishwa kwa sheria mahususi. Ikizingatiwa kuwa Angola itafanya uchaguzi mnamo Agosti 2022, itakuwa muhimu kufuatilia jinsi nchi hiyo inasimamia mfumo wake wa mawasiliano, haswa kulinda data ya kibinafsi na ufikiaji wa mtandao wakati wa uchaguzi. Hii ni muhimu ili kuruhusu ufikiaji mkubwa wa habari na uhuru wa kujieleza, ambao ni uhuru wa kimsingi uliojumuishwa katika Azimio la ACHPR 2019 na viwango vingine muhimu vya kimataifa.

Angola haina mfumo wa kitaifa au sera kuhusu ulinzi wa watoto dhidi ya madhara katika mazingira ya kidijitali.

70. Manuel Luamba, "Angola: Jornalistas procuram novas soluções face à crise no setor," DW (2021) <https://www.dw.com/pt-002/angola-jornalistas-procuram-novas-solu%C3%A7%C3%B5es-face-%C3%A0-crise-no-setor/a-58109633> (accessed on 11 January 2022).

MAPENDEKEZO

Kwa kuzingatia mapungufu yaliyotambuliwa, yafuatayo ni mapendekezo:

SERIKALI

- Kama inavyotakiwa chini ya kanuni ya 20 ya Azimio la ACHPR 2019, serikali inapaswa kuchukua hatua madhubuti za kisheria na nyinginezo kuchunguza, kuwashtaki na kuwaadhibu wahusika wa mashambulizi dhidi ya wanahabari na watendaji wengine wa vyombo vya habari, na kuhakikisha kuwa waathiriwa wanapata masuluhisho madhubuti.
- Serikali inapaswa kuweka mazingira yanayofaa kwa mtiririko huru wa habari wakati wa uchaguzi, kulingana na Mwongozo wa ACHPR kuhusu upatikanaji wa taarifa na uchaguzi barani Afrika, unaohakikisha matumizi yasiyo na vikwazo ya Mtandao katika kipindi hicho (Tamko la ACHPR 2019, kanuni ya 37).
- Ili kuboresha uthabiti wa TEHAMA, Angola inapaswa kufafanua kwa haraka mipango ya kukabiliana na kutekelezwa iwapo kutatokea shambulio kubwa la TEHAMA kwenye miundombinu yao muhimu. Mipango hii inafaa kueleza ni hatua gani za kitaifa zingechukuliwa mara moja, pamoja na njia mbadala za kurudi nyuma kidijitali, ili kuhakikisha kuwa serikali na mashirika bado yataweza kufanya kazi hata kwa upotevu wa ghafla wa zana na mitandao ya kidijitali.
- Ili kukuza ufikiaji mkubwa wa mtandao, serikali inapaswa kuongeza mgao wa bajeti kwa sekta ya TEHAMA na kupanua mradi wa Angola Net One, haswa katika maeneo ya vijijini. Inaweza kufanywa kwa kuzingatia kanuni ya 37 ya Azimio la ACHPR 2019 kuhusu ufikiaji wa mtandao.
- Serikali inapaswa kutekeleza hatua za kuongeza uelewa na kujenga uwezo wa wanahabari na watendaji wengine wa vyombo vya habari, watunga sera na wadau wengine kuhusu sheria na viwango vya kuhakikisha usalama katika sekta ya mawasiliano.
- Serikali ya Angola inapaswa kuharakisha utekelezaji wa mkakati wake wa kijasusi, kwa kuzingatia Azimio la 473 la haja ya kufanya utafiti kuhusu haki za binadamu na watu na Akili Bandia (AI), robotiki na teknolojia nyingine mpya na zinazoibukia barani Afrika, iliyopitishwa na Tume ya Afrika ya Haki za Kibinadamu na Watu mnamo Februari 2021.
- Hatimaye, kuhusu umiliki, kuna haja ya kufafanua maelezo zaidi kuhusu kutaifishwa na ubinafsishaji wa makampuni ya vyombo vya habari kwa vile inaweza kuwakilisha kizuizi cha uhuru wa kujieleza nchini Angola. Kwa sasa, Serikali inadhhibiti vyombo vya habari vya umma kwani '*Televisão Pública de Angola (TPA)*,' inapendekezwa kuwa serikali inapaswa kuzingatia kuchukua hatua chanya ili kukuza vyombo vya habari vya wingi wa dijitali. Mchakato wa kutaifisha na ubinafsishaji unapaswa kuwa wazi na wazi kwa wadau wote katika soko la mawasiliano.

ASASI ZA KIRAIA

- Mashirika ya kiraia yanapaswa kufanya kazi kwa njia iliyoratibiwa kukemea visa vya ukiukaji wa haki za binadamu, nje ya mtandao na mtandaoni, kwa kuunda mbinu za kusambaza taarifa kwa wakati halisi.
- Mashirika ya kiraia ya ndani yanapaswa kufundishwa ili kuelewa vyema sheria za kitaifa na vyombo vya kimataifa ambavyo vitawawezesha kutekeleza vitendo vya utetezi wa haki za binadamu katika anga halisi na halisi.

SEKTA BINAFSI NA MAJUKWAA YA TEHAMA

- Taasisi za kibinafsi zinapaswa kuonyesha kujitolea kwao kwa usalama wa mtandao na kufanya kazi kwa ushirikiano wa karibu na ushirikiano kuelekea lengo la pamoja la kulinda raia, biashara na mashirika katika enzi ya kidijitali.
- Inahitajika kuunda mipango kati ya majukwaa kuu ya dijiti na sekta ya kibinafsi katika uundaji wa vifaa vya mtandao, kupitia plaza za bure za dijiti katika vituo kuu vya mijini na maeneo ya vijijini ya Angola, ili kupanua uunganisho nchini.

WASOMI

- Kuna haja ya utafiti zaidi unaoangazia haki za kidijitali katika nchi za Lusofoni kama vile Angola, kwa kuwa ni wachache wanaofanya kazi ipasavyo na wasomi hao.
- Kuna haja ya kupitisha lugha ya kitaaluma ambayo inaweza kufikiwa zaidi na umma wa kawaida, pamoja na matumizi ya maneno ya kiufundi kuhusu haki za kidijitali ambazo zinafaa kwa muktadha.

***Kuna haja ya utafiti zaidi unaoangazia
haki za kidijitali katika nchi za Lusofoni
kama vile Angola.***

Londa 2021 inapanua ripoti ya mwaka jana na matokeo kutoka kwa nchi 22 zinazochunguza mada za faragha, uhuru wa kujieleza, ufikiaji wa habari, mgawanyiko na kutengwa, mabadiliko ya kidijitali, uwezo wa kumudu bei, jinsia na mengine ndani ya mifumo iliyopo ya sheria na dhidi ya msingi wa mgawanyiko wa dijitali unaoongezeka. Toleo hili linanasa mapengo na kutoa mapendekezo ili kufikia Afrika iliyojumuishwa kidijitali na inayoheshimu haki.

Paradigm Initiative

374 Borno Way, Yaba, Lagos, Nigeria

Email: media@paradigmhq.org

www.paradigmhq.org

     @ParadigmHQ